

Enfeksiyon Hastalıkları Pratiğinde Salgın Tanımlanması

Definition of an Outbreak (Epidemic) in Infectious Diseases Practice

Mustafa Hacımustafaoğlu¹

¹ Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı, Bursa, Türkiye

Dr. Özge Önürmen

Soru: Bir bulaşıcı hastalık için salgın diyebilme kriterleri nelerdir?

Question: What are the criteria of an outbreak (epidemic) for an infectious disease?

Makale atfı: Hacımustafaoğlu M. Enfeksiyon hastalıkları pratiğinde salgın tanımlanması. *J Pediatr Inf* 2018;12(4):172-173

Yanıt (Dr. Mustafa Hacımustafaoğlu)

Salgın, bir enfeksiyon hastalığının belirli bir toplumda, bölgede veya mevsimde beklenen normal sıklığından net biçimde daha fazla görülmesi olarak tanımlanır. Bir salgında olgu sayıları; enfeksiyon etkeninin tipi, bulaştırıcılığı, maruz kalan toplumun özellikleri (aşılma durumu, hastalığı daha önce geçirme durumu gibi) faktörlere bağlı olarak değişebilir. Bazı hastalıklar bazı toplumlarda belli standart oranlarda görülebilir (endemik), bazı toplumlarda ise gene düzenli bir şekilde ama daha yüksek oranda görülebilir (hiper endemik). Salgın denildiğinde o bölge veya toplumda beklenen orandan net biçimde daha fazla olgunun görüldüğü anlaşılır. Salgın; yabancı literatürde "outbreak" (daha lokalize bir bölgede gelişen salgın), "epidemi" (daha geniş bölgeler veya ülke çapında gelişen salgın) veya "pandemi" (birden çok ülke ve/veya kıtaları içeren salgın) olarak incelenebilir. Ancak genellikle "outbreak" ve "epidemi" aynı anlamda kullanılır. Türk Dil Kurumu sözlüğünde salgın ve epidemi eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Salgın diyebilmek için öncelikle salgına esas hastalığın standart olgu tanımını yapmak gerekir. Bu standart tanı; klinik

olgu tanımı şeklinde veya klinik + laboratuvar kanıtlı olgu tanımı şeklinde olabilir. Laboratuvar kanıtının, güvenilir bir kesin tanı yöntemine dayalı olması önemlidir. Salgından şüphelendiğinde öncelikle tanıyı bu şekilde kesinleştirmek gerekir.

Salgın diyebilmek için olgu sayısının normalde beklenenden daha fazla olması gerekir. Bu sayı hastalık tipine ve bölgelere göre değişebilir. Amerikan Gıda ve İlaç Kurumu (FDA) tanımlamasına göre; aynı kontamine gıda veya sıvıdan alan ≥ 2 kişide gelişen benzer hastalık; gıda kaynaklı salgın olarak tanımlanır. Kızamık için Amerikan Hastalık Önleme Merkezi (CDC) kriterlerine göre; belli bir bölgede ≥ 3 kanıtlı kızamık olgusunun varlığı salgın olarak nitelendirilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) belli bir zamanda ve invaziv meningokok hastalığı için; > 2 haftalık sürede ve belli bir bölgede $\geq 15/100.000$ insidansı meningokok salgını kriterleri olarak nitelendirmiştir. İnvaziv meningokok C hastalığı için CDC ≤ 3 aylık bir sürede aynı bölge ve yakın teması olmayan ≥ 3 olgu olması ve bu bölgede insidansın $\geq 10/100.000$ olmasını meningokok C salgını kriteri olarak kabul edilmiştir.

Salgın düşünüldüğünde hızla yetkili makamlara bildirim yapılmalı, gereken önlemler uygun bir plan ve koordinasyon

Geliş Tarihi: 20.11.2018

Kabul Tarihi: 24.11.2018

Yazışma Adresi / Correspondence Address

Mustafa Hacımustafaoğlu

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı, Bursa-Türkiye

E-mail: mkemal@uludag.edu.tr

©Telif Hakkı 2018

Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Derneği - Makale metnine www.cocukenfeksiyon.org web sayfasından ulaşılabilir.

©Copyright 2018 by Pediatric Infectious Diseases Society - Available online at www.cocukenfeksiyon.org

içinde alınmalı, salgın sonlanana kadar bu çerçevede izlenmeli ve bu durum her aşamada kayıt altına alınmalıdır. Bazı durumlarda, eğer bir bulaşıcı hastalık toplumda daha önceden hiç saptanmamış veya uzun süredir görülmemiş ise veya daha önce saptanmamış bir ajan ile gelişen bir hastalık var ise veya daha önce bilinmemiş bir hastalık yeni ortaya çıkıyorsa tek bir bulaşıcı hastalık olgusu bile salgın olarak nitelendirilebilir ve ihbar edilerek salgın önlemleri uygulanabilir. Görüldüğü gibi etkene göre salgın tanımlanmasında bazı farklılıklar olabilir, sorunları bunları dikkate alarak yaklaşmakta yarar olacaktır. Bazı durumlarda salgın kriterlerine girmeyen olgu kümelenmeleri olabilir, bunları salgın olarak nitelendirmemek gerekir.

Kaynaklar

1. *Disease outbreaks.* http://www.searo.who.int/topics/disease_outbreaks/en/ (Erişim tarihi: Aralık 2018).
2. *Epidemiological investigation of outbreaks.* <https://www.gov.mb.ca/health/publichealth/cdc/protocol/investigation.pdf> (Erişim tarihi: Aralık 2018).
3. *Outbreaks of foodborne illness.* <https://www.fda.gov/Food/RecallsOutbreaksEmergencies/Outbreaks/default.htm> (Erişim tarihi: Aralık 2018).
4. *Measles: Epidemiology and transmission.* <https://www.uptodate.com/contents/measles-epidemiology-and-transmission> (Erişim tarihi: Aralık 2018).
5. *Measles-United States, January-May 20, 2011* <http://www.cdc.gov/mmwr/pdf/wk/mm6020.pdf> (Erişim tarihi: 15 Kasım, 2011).
6. *Epidemiology of Neisseria meningitidis infection.* <https://www.uptodate.com/contents/epidemiology-of-neisseria-meningitidis-infection> (Erişim tarihi: Aralık 2018).
7. *Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Control and prevention of serogroup C meningococcal disease: evaluation and management of suspected outbreaks: recommendations of the Advisory Committee on Immunization Practices (ACIP). MMWR Recomm Rep 1997;46(RR-5):13-21.*